

Cultivar Release

درسا، رقم جدید لوبیا سفید متحمل به آفت کنه دو لکه‌ای و مناسب کاشت در مناطق معتدل سرد
ایران

Dorsa, A New White Bean Cultivar, Tolerant to Tow Spotted Spider Mite, for Cultivation in Temperate - Cold Areas of Iran

پدید آورندگان: حمیدرضا دری، اسماعیل بیضایی، علی اکبر قنبری، بهروز اسدی، حسین غفاری خلیق، نوح شهرآیین،
مظاهر یوسفی، مسعود دادی‌ور، محمدرضا لک، افشین حسینی مهربان، حشمت‌الله پوردوایی، محمدجواد ارده،
نبی‌الله کاکویی، علی اکبر کهربائیان، محمدعلی هنرپروران و عبدالرسول ذاکرین

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۴/۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۴/۱۶

طرح مقایسه عملکرد ارقام لوبیا مورد ارزیابی
قرار گرفتند. در این بررسی لاین G-11867 با
عملکرد ۳۷۶۸ کیلوگرم در هکتار بیشترین
عملکرد را داشت و عملکرد رقم دانشکده
۳۱۵۵ کیلوگرم بود. از سال ۱۳۷۶ برای ارزیابی
مقاومت به بیماری‌های ویروسی به مدت چهار
سال در سه منطقه تهران، خمین و بروجرد به
همراه تعدادی از لاین‌های لوبیا سفید، قرمز و
چیتی نسبت به سه ویروس مهم لوبیا CMV،
BYMV و BCMV مورد ارزیابی قرار گرفت.
واکنش این لاین نسبت به ویروس CMV در
اکثر موارد منفی بود که احتمالاً به دلیل مقاومت
این لاین به این ویروس است
(Shahraein et al., 2000). این لاین نسبت به
دو بیماری ویروسی دیگر حساس بود. در سال

لاین جدید لوبیا سفید G-11867 در سال
۱۳۷۰ به همراه ۲۰۶ لاین دیگر از انواع لوبیا
سفید، لوبیا قرمز و لوبیا چیتی از مرکز بین‌المللی
تحقیقات کشاورزی مناطق حاره (CIAT) به
ایران وارد شد و در سه منطقه کرج، اراک و
ساری همراه با ۶۰ لاین دیگر مورد بررسی و
مقایسه قرار گرفت. در این آزمایش لاین
G-11867 نسبت به شاهد برتری عملکرد نشان
داد.

در سال ۱۳۷۱، این لاین به همراه ۱۹ لاین و
رقم دیگر در طرح بررسی و مقایسه عملکرد
ارقام لوبیا مورد ارزیابی قرار گرفت. پنج لاین از
جمله لاین G-11867 نسبت به شاهد عملکرد
بیشتری داشتند. در سال ۱۳۷۲ هفت لاین به
همراه لاین مذکور و شاهد رقم دانشکده در

بیشترین شاخص تحمل مربوط به لاین G-11867 بود. در این حالت رتبه اول را در بین کلیه لاین‌ها، حتی لاین‌های زودرس ایستاده نشان داد.

بررسی کارآیی مصرف آب این لاین، ویژگی منحصر به فردی برای آن نشان داد. تنها لاین رونده‌ای بود که هم در شرایط مطلوب و هم در شرایط تنش و حتی در شرایط حداکثر تنش از کارآیی مصرف آب بالا برخوردار بود. در دو آزمایش ارزیابی تحمل به تنش خشکی که در سال‌های ۱۳۸۶ (به مدت یکسال) و ۱۳۸۷ (به مدت دو سال) که در اراک و خمین انجام شد لاین G-11867 در هر دو شرایط نرمال و تنش خشکی، عملکرد بیشتری نسبت به ارقام جدید پاک و شکوفا تولید کرد.

در سال ۱۳۸۰، این لاین در طرح تحقیقی- ترویجی در دو منطقه خمین و اراک ارزیابی شد. نتایج حاصله نشان داد که میانگین عملکرد این لاین در دو منطقه ۲۷۰۰ کیلوگرم بود که نسبت به شاهد محلی با ۱۹۸۶ کیلوگرم در هکتار برتری نشان داد. در سال ۱۳۸۹ از نظر کیفیت پخت این لاین به همراه ارقام دانشکده، دهقان، شکوفا و پاک مورد آزمایش قرار گرفت. نتایج نشان داد که از نظر زمان پخت هم ردیف رقم دانشکده و نزدیک به رقم شکوفا بود ولی نسبت به ارقام دهقان و پاک دیرپزتر بود. از نظر یکنواختی بهتر از رقم دهقان و هم ردیف بقیه ارقام بود. از نظر درصد بذرها سالم بعد از پخت، هم ردیف رقم شکوفا ولی از

این لاین به همراه ۹ لاین و رقم دیگر به مدت دو سال در طرح بررسی و مقایسه عملکرد و تعیین سازگاری ارقام لوبیا سفید در پنج منطقه خمین، کرج، خرم‌آباد، اقلید و لردگان مورد ارزیابی قرار گرفت. لاین G-11867 با میانگین عملکرد ۳۶۰۵ کیلوگرم در هکتار در طی دو سال، در مقایسه با شاهد رقم دانشکده با عملکرد ۳۴۲۱ کیلوگرم در هکتار، بیشترین عملکرد را داشت (Beyzaei, 2000). ضمناً از نظر میزان پروتئین نیز با مقدار ۲۱ درصد در مقایسه با رقم دانشکده با مقدار ۱۹/۹ درصد برتر بود.

در سال ۱۳۷۷ به مدت دو سال به همراه تعدادی از لاین‌های لوبیا سفید، قرمز و چیتی جهت تعیین مقاومت به آفت کنه دو نقطه‌ای مورد ارزیابی قرار گرفت و لاین G-11867 به همراه یک لاین دیگر به عنوان مقاوم‌ترین لاین‌های لوبیا سفید به این آفت شناخته شدند. در سال ۱۳۷۹ نیز به مدت دو سال در دو منطقه خمین و محلات این لاین به همراه تعدادی دیگر از لاین‌های لوبیا در مزرعه و گلخانه از نظر مقاومت به کنه دو نقطه‌ای مورد ارزیابی قرار گرفت و به عنوان لاین مقاوم ارزیابی شد.

در سال ۱۳۸۰ این لاین از نظر تحمل به تنش آبی به مدت سه سال در خمین مورد ارزیابی قرار گرفت. در شرایط حداکثر تنش (۱۲۵ میلی‌متر تبخیر) این لاین با ۵۵/۳ درصد کاهش عملکرد، کمترین کاهش عملکرد را در بین لاین‌های رونده داشت، ضمن این که

آموزش و ترویج کشاورزی در تاریخ
گزارش معرفی این لاین پس از بررسی و
تایید کمیته علمی - فنی موسسه تحقیقات اصلاح
و تهیه نهال و بذر، دربیست و یکمین جلسه
کمیته انتخاب و نامگذاری سازمان تحقیقات،

بقیه ارقام بهتر بود.
گزارش معرفی این لاین پس از بررسی و
تایید کمیته علمی - فنی موسسه تحقیقات اصلاح
و تهیه نهال و بذر، دربیست و یکمین جلسه
کمیته انتخاب و نامگذاری سازمان تحقیقات،

References

- Beyzaei, E. 2000.** Study of adaptability and yield stability of white bean cultivars. Final Report, Agricultural and Natural Resources Research Center of Markazi Province, Arak, Iran (in Persian).
- Shahraein, N., Hasanimehraban, A., Pourdavaei, H., Beyzaei, E., Mostaed, M., and Benanej, K. 2000.** Screening of French bean germplasm for resistance to three important viruses; BCMV, BYMV and CMV. Final Report, Plant Pests and Diseases Research Institute, Tehran, Iran (in Persian).

آدرس: مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان مرکزی، ایستگاه ملی تحقیقات لوبیا، خمین

Archive of SID